

آژانس بین المللی انرژی اتمی و رژیم ایران

محمد البرادعی مدیر کل آژانس بین المللی انرژی اتمی روز گذشته گزارش خود را درباره برنامه هسته‌ای ایران به شورای حکام آژانس ارائه کرد.
چهار شنبه 13 خرداد 1383 - 2 ژوئن 2004

به گزارش خبرگزاری فارس، این گزارش به اجرای موافقتنامه پادمانهای پیمان منع گسترش سلاحهای هسته‌ای در جمهوری اسلامی ایران پرداخته و در آن آمده است:

1_ شورای حکام در دیدار خود در ماه مارس 2004 گزارش ارائه شده توسط مدیر کل آژانس بین المللی انرژی اتمی در مورد اجرای توافقنامه بین جمهوری اسلامی ایران و آژانس برای اجرای پادمانهای مربوط به پیمان منع گسترش سلاحهای هسته‌ای (توافقنامه پادمانها) را بررسی کرد. این گزارش در 24 فوریه سال 2004 منتشر شد و شامل گاهشماری از وقایع از نوامبر 2003، خلاصه فعالیتهای تأییدی آژانس و ارزیابیهای اخیر و گامهای بعدی بود.

2_ در ماه مارس 2004، شورای حکام آژانس قطعنامه GOV/2004/21 را پذیرفت که در آن تشخیص داده شد، مدیر کل گزارش داده است ایران فعالانه با آژانس در ایجاد دسترسی به مکانهای مورد تقاضای آژانس همکاری کرده اما همکاری ایران در موارد مورد تقاضا، دارای نقص بوده است و از ایران خواسته شد به ادامه و افزایش همکاری خود خصوصاً در ارائه سریع و فعالانه اطلاعات دقیق و صحیح در مورد همه جنبه‌های فعالیتهای هسته‌ای کنونی و گذشته‌اش مبادرت کند.

از امضای پروتکل الحاقی به توافقنامه پادمانها استقبال شد، از ایران خواسته شد سریعاً آن را تصویب کند؛ به درک شورای حکام از این موضوع اشاره شد که با توجه به ارتباطی که با مدیر کل آژانس در 10 نوامبر 2003 برقرار شد، ایران به طور داوطلبانه خود را به اقدام در جهت اجرای پروتکل از آن تاریخ متعهد می‌داند و تأکید شد که پایبندی ایران به ضرب‌الاجل تعیین شده برای اظهارنامه‌هایی که در بخش سوم پروتکل به آن اشاره شد، از اهمیت برخوردار است.

اعلام شد که در قطعنامه‌های 12 سپتامبر 2003 و 26 نوامبر 2003 شورای حکام، از ایران خواسته شده است همه فعالیتهای مربوط به غنی سازی و فرآوری خود را به حالت تعلیق درآورد؛ اعلام شد که تصمیمات داوطلبانه 29 دسامبر 2003 و 24 فوریه 2004 ایران گامهای مثبتی در این زمینه بوده است؛ از ایران خواسته شد اجرای این تعهدات را به همه فعالیتهای این چنینی خود در سراسر ایران گسترش دهد؛ از مدیر کل خواسته شد اجرای این گامها را مشخص کند.

توضیح داده شد که ایران همان گونه که در گزارش مدیر کل به تفصیل آمده است در اظهارنامه 21 اکتبر 2003 خود که قرار بود «دید کاملی از فعالیتهای هسته‌ای ایران» و «گاهشمار کاملی از دستگاههای سانتریفوژ تحقیقاتی و توسعه‌ای» بدهد به داشتن طرحهای دستگاه سانتریفوژ p2، تحقیقات مربوطه، تولید و فعالیتهای آزمایشی مکانیکی از سوی ایران اشاره‌ای نشده و مدیر کل آژانس نیز از این موضوع به عنوان «نگرانی جدی خصوصاً با توجه به اهمیت و حساسیت این فعالیتها» یاد کرد.

به نگرانی مدیر کل آژانس در مورد هدف فعالیتهای ایران مربوط به آزمایشات تولید و استفاده خاص از پلوتونیم 210 با توجه به نبود اطلاعات در تکمیل بیانیه‌های ایران در این خصوص اشاره شد.

از ایران خواسته شد همه گامهای لازم را برای حل همه مسائل مهم، سریعاً و فعالانه بردارد که این مسائل شامل آلودگی کارگاه شرکت کالای الکتریک و نطنز به اورانیوم غنی شده درجه پائین (LEU) و اورانیوم غنی شده درجه بالا (HEU)، مساله تحقیق در مورد ماهیت غنی سازی ایزوتوپ لیتری ایران و مساله آزمایشات تولید پلوتونیم 210 است.

از این موضوع استقبال شد که آژانس در حال تحقیق در مورد منابع و ریشه‌های تهیه این تکنولوژی و تجهیزات مربوطه و مواد هسته‌ای و غیرهسته‌ای یافته شده در ایران است، بر این نکته تأکید شد که همکاری نزدیک، کامل و سریع همه کشورهای ثالث با آژانس در شفاف سازی مسائل مهم در مورد برنامه هسته‌ای ایران لازم است که شامل بدست آوردن تکنولوژی هسته‌ای از منابع خارجی می‌شود.

از هر گونه همکاری با آژانس در این زمینه استقبال شد.

تصمیم گرفته شد تا اجلاس ماه ژوئن و پس از دریافت گزارش بعدی مدیر کل آژانس، تحقیق در مورد پیشرفت در بررسی اظهارنامه‌های ایران و چگونگی پاسخگویی به موارد حذف شده اشاره شده در بالا به تعویق بیفتد و این موضوع همچنان در دستور کار باقی بماند.

3_ در قطعنامه GOV/2004/21، شورای حکام همچنین از مدیر کل خواست در مورد مسائل بالا و اجرای آن و قطعنامه‌های پیشین در مورد ایران پیش از پایان ماه مه برای بررسی توسط شورای حکام در ماه ژوئن گزارش دهد یا در صورت امکان زودتر گزارش دهد.

این گزارش که شامل گاه‌شمار از ماه مارس 2004 است، مسائل مهم و گام‌های بعدی و خلاصه‌ای از ارزیابی اخیر آژانس و یک ضمیمه از فعالیتهای تأییدی آژانس در پاسخ به آن تقاضا، ارائه شده است.

الف - گاه‌شمار از ماه مارس 2004

- 4_ سوم ماه مارس 2004، آژانس به ایران اطلاع داد که قصد دارد از مرکز غنی‌سازی سوخت آزمایشی در نطنز بازرسی و از دیگر مکانها در ایران دیدار کرده و بین روزهای 13 و 18 مارس 2004 گفت‌وگوهایی را در مورد برنامه هسته‌ای ایران داشته باشد.
- روز 12 مارس 2004، ایران به آژانس اینگونه پاسخ داد که «با توجه به دلایل معقولی مانند عدم دسترسی به پرسنل مورد نیاز در بازرسیها در زمان پیشنهاد شده که هفته آخر اوایل سال جدید در ایران است، بازرسیها باید تا نیمه دوم آوریل 2004 به تعویق بیفتد.» آژانس در همان روز از ایران خواست سریعاً در به تعویق انداختن بازرسیها و دیدارها تجدید نظر کند.
- 5_ پنجم ماه مارس 2004، آژانس یادداشتی را از ایران دریافت کرد مبنی بر آنکه «دستورات برای اجرای تصمیمات داوطلبانه پذیرفته شده توسط ایران در 24 فوریه 2004 صادر و طراحی برای اجرای این دستورات آغاز شده است» اما با توجه به این موضوع که «ما به تعطیلات سال نو ایرانیان نزدیک می‌شویم» اعلام تعلیق این اقدامات می‌تواند از 10 آوریل 2004 آغاز شود. همچنین به آژانس اطلاع داد که بازرسی در مورد PFEP می‌تواند در 29 ماه مارس 2004 انجام شود. بازرسی در آن تاریخ انجام شد.
- 7_ ششم آوریل 2004، مدیر کل آژانس و مقامات ارشد آن در تهران با خاتمی، رئیس جمهوری، آقازاده، رئیس سازمان انرژی اتمی، روحانی، دبیر شورای امنیت ملی، خرازی، وزیر امور خارجه ایران برای بحث در مورد مسائل اجرایی پادمانها گفتگو کردند.
- در این گفتگوها مقامات ایرانی با شفاف‌سازی همکاری با آژانس در مورد تعدادی مسائل مهم توافق کردند که توسط مدیر کل آژانس مشخص شده و مربوط به پیشرفت در قطعنامه صادره در خصوص این مسائل پیش از اجلاس ماه ژوئن شورای حکام است.
- 8_ این دیدارها که از ابتدا برای اواسط ماه مارس 2004 برای گفت‌وگو در مورد برنامه هسته‌ای ایران برنامه‌ریزی شده بود بین 12 تا 23 آوریل برگزار شد.
- این مأموریت همچنین شامل دیدار کارشناسان تکنولوژی سانتریفوژ از تعدادی از مکانهای مربوط به فعالیتهای غنی‌سازی P2 ایران بود این افراد همچنین از تعدادی از کارگاههای خصوصی به منظور تشخیص تعلیق مونتاژ دستگاههای سانتریفوژ و تولید خانگی قطعات سانتریفوژ در این مکانها دیدار کردند به دلیل اینکه در این زمان هیچ توافقی نمی‌توانست در مورد چگونگی دسترسی به کارگاههای تولید قطعات سانتریفوژ در مکانهای متعلق به سازمان صنایع دفاعی صورت بگیرد، آژانس هیچ گونه فعالیت تأییدی در آن مکانها انجام نداد.
- 9_ 15 آوریل 2004، معاون مدیر کل آژانس در امور پادمانها در وین با آقای زمانیان، مدیر کل وزارت امور خارجه ایران برای بحث در مورد چگونگی دسترسی آژانس به مکانهای متعلق به سازمان صنایع دفاعی بحث کرد اگر چه در آن زمان هیچ توافقی حاصل نشد.
- 10_ 20 و 21 آوریل 2004، آژانس با یک هیات ایران به ریاست آقای ناصری، مشاور ویژه دولت ایران به منظور بحث در خصوص مسائل مربوط به دیدار 6 آوریل مدیر کل از ایران شامل چگونگی دسترسی آژانس به مکانهای متعلق به سازمان صنایع دفاعی ایران دیدار کرد.
- 11_ بین 24 آوریل و پنجم ماه مه 2004، آژانس بازرسی‌هایی را از رآکتور تحقیقاتی تهران، TRR آزمایشگاههای چند منظوره جابربن حیان، (JHL) تاسیسات تبدیل اورانیوم (UCF) و آزمایشگاه تولید سوخت (FFL) انجام داد.
- علاوه بر این بازرسیها، گفتگوهایی نیز در مورد آزمایشات سابق تبدیل اورانیوم ایران صورت گرفت.
- 12_ 26 آوریل 2004، آژانس به ایران اطلاع داد که نیازهای آژانس برای تشخیص مستقل تعلیق داوطلبانه تولید داخلی تجهیزات غنی‌سازی سانتریفوژ ایران در مکانهای متعلق به سازمان صنایع دفاعی چیست و آژانس به این موضوع نیز اشاره کرد که پیش از آنکه تأییدی صورت بگیرد آژانس نیاز به تأیید این موضوع دارد که ایران با اقدامات مشخص شده توسط آژانس موافق است.
- 13_ 27 آوریل 2004، آژانس نتایج بررسیها در مورد نمونه‌های گرفته شده در مرکز تحقیقات هسته‌ای تهران (TNCR) و مرکز تکنولوژی هسته‌ای اصفهان (ENTC) را به اطلاع ایران رساند. این اطلاعات همچنین شامل نتایج نمونه‌های محیطی گرفته شده در ژانویه 2004 در برخی کارگاههای مربوط به تولید قطعات سانتریفوژ P2 بود. آژانس همچنین اظهار نظراتی را در مورد اطلاعات داده شده توسط ایران در خصوص آزمایشات جداسازی پلوتونیم ارائه کرد.
- 14_ در نامه‌ای به تاریخ 29 آوریل 2004، ایران به آژانس اطلاع داد که قصد دارد آزمایشات دقیقی را در مورد خط تولید UF6 در UCF انجام دهد. هفتم ماه مه 2004، آژانس به ایران اطلاع داد که با توجه به استفاده از مقدار زیادی مواد هسته‌ای، آزمایشهای رادیواکتیوی UCF با گاز UF6 از نظر تکنیکی منجر به تولید مواد سوختی برای روند غنی‌سازی می‌شود.
- ایران در نامه‌ای به تاریخ 18 ماه مه 2004 به آژانس اطلاع داد که «تصمیم اتخاذ شده برای تعلیق موقت و داوطلبانه بر مبنای درک تعریف شده و روشنی صورت گرفته که شامل تعلیق تولید UF6 نمی‌شود.»

15_ از هشتم تا 12 ماه مه 2004، بازرسان غنی‌سازی لیزری آژانس با هدف مرور سابقه برنامه غنی‌سازی لیزری و بررسی صحت و کامل بودن اظهارنامه‌های ایران با توجه به این برنامه به ایران آمدند.
16_ بین 14 تا 23 ماه مه، بازرسان آژانس فعالیت‌های تأییدی را در مورد تجهیزات سانتریفوژ در نطنز با توجه به تعلیق انجام داده، نمونه‌هایی را از UF6 وارداتی گرفته و از کارخانه تولید آب سنگین در اراک دیدن کردند.

17_ از 15 تا 17 ماه مه 2004، با توجه به درخواست ایران، آژانس دو کارمند فنی خود را از بخش پادمانها به ایران فرستاد تا توضیحاتی را در مورد مفاد و نحوه آمادگی و اجرای اظهارنامه‌های مربوط به بخش 2 و 3 نمونه پروتکل الحاقی به توافقنامه‌های پادمانها ارائه دهند.
18_ در 21 ماه مه 2004، يك هیات ایرانی به ریاست آقای ناصری با مقامات آژانس برای بحث در مورد وضعیت مسائل مطرح شده با مدیر کل در دیدار ششم آوریل 2004 وی از تهران، دیدار کرد. در نتیجه این دیدار، ایران و آژانس توانستند روز بعد در مورد پیشنهاد آژانس برای دیدارهای مستمر در 12 ماه آینده از تعلیق تولید تجهیزات غنی‌سازی سانتریفوژ گازی در 9 مکان اعلام شده توسط ایران که در این فعالیتها شرکت داشتند، به توافق برسند.

19_ روز 21 ماه مه 2004، ایران اظهارنامه‌های اولیه مربوط به پروتکل الحاقی‌اش را ارائه کرد. در این اظهارنامه‌ها ایران به آژانس اعلام کرد پروتکل الحاقی را در 18 دسامبر 2003 امضا کرده و تصمیم گرفته است این پروتکل را «برای اعتمادسازی با توجه به بند 17 پروتکل» به طور داوطلبانه اجرا کند، این اظهارنامه‌ها «پیش از زمان تعیین شده یعنی 18 ژوئن 2004 بنا به تقاضای دبیر کل در دیدار ماه آوریل 2004 از ایران» ارائه می‌شود. ایران همچنین اعلام کرد آماده‌سازی این اظهارنامه‌ها «با زمان محدود، هرگونه تلاش منطقی برای فراهم کردن اطلاعات برای آژانس به اندازه‌ای که صحیح و منطبق با اجرای پروتکل باشد» انجام شده و این اظهارنامه‌ها «در صورت لزوم می‌تواند شفاف‌سازی و توضیح داده شود.»

20_ 28 ماه مه 2004، مدیر کل بار دیگر با يك هیات ایرانی به ریاست آقای ناصری به منظور گفتگو در مورد مسائل مهم باقیمانده، دیدار کرد.
21_ 29 ماه مه 2004، در آغاز دیدار پنج روزه از ایران، بازرسان آژانس بحث‌هایی را با مقامات ایرانی در مورد برنامه سانتریفوژ P2 و فعالیت‌های انجام شده مربوط به تأیید تعلیق در کارگاه‌های متعلق به سازمان صنایع دفاعی و نطنز انجام دادند.

ب_ مسائل باقیمانده و گام‌های بعدی

#وارد کردن و ساخت تجهیزات سانتریفوژ P2

22- همانطور که در گزارش پیشین مدیر کل به شورای حکام (GOV/2004/11) اشاره شد مقامات ایرانی پیش از این اعلام کرده بودند این کشور هیچ دستگاه سانتریفوژ P2 یا تجهیزات آن را از خارج تهیه نکرده و همه تجهیزات از جمله پره‌های مرکب را در يك کارگاه يك شرکت خصوصی در تهران تولید کرده است. ایران اکنون اعلام کرده است که علیرغم اظهارات پیشین خود برخی از مغناطیس‌های مربوط به سانتریفوژهای P2 را از آسیایي‌ها خریده و پره‌های مرکبی که در ایران تولید شده‌اند در واقع در یکی دیگر از کارگاه‌های مربوط به سازمان صنایع دفاعی تولید شده است.

روز 30 ماه مه 2004، ایران اطلاعات را در مورد مقدار و منابع مغناطیس‌های وارداتی، مواد خام و برخی تجهیزات مربوطه در اختیار آژانس قرار داد. این اطلاعات اکنون توسط آژانس تحت بررسی قرار دارد.

23_ در پاسخ به سوالات بعدی آژانس، ایران همچنین اعلام کرد که این شرکت خصوصی تقاضاهایی را با دلالت اروپایی برای خرید چهار هزار مغناطیس با خصوصیات مناسب برای استفاده در دستگاه‌های سانتریفوژ P2 ارائه داده است اما هنوز هیچ مغناطیسی از طریق این دلالتان به ایران منتقل نشده است.

علاوه بر این در بحث‌هایی که 30 ماه مه 2004 با آژانس صورت گرفت صاحب این شرکت خصوصی اعلام کرد که وی به دلال احتمال خرید تعداد بیشتری مغناطیس سانتریفوژ بیش از چهار هزار عدد را گفته است. وی بیان کرد تعداد بیشتر مغناطیس‌ها برای جذب این دلال عنوان شده است.

24_ آژانس خواستار اطلاعات جزئی‌تر در مورد واردات تجهیزات سانتریفوژ P2 از ایران شده و اینکه چگونه تلاش‌های مربوط به خرید که در پاراگراف 23 بالا اشاره شده با برنامه تحقیق و توسعه سانتریفوژ P2 ایران که حجم آن کوچک اعلام شده، تطابق دارد.

25_ نمونه‌های محیطی در کارگاه شرکت خصوصی که گفته می‌شود تجهیزات سانتریفوژ P2 در آن تولید و آزمایش می‌شده است جمع‌آوری شده و اعلام و نتایج آن قریب‌الوقوع است. کارگاهی که پره‌های مرکب در آن تولید می‌شد روز 30 ماه مه 2004 مورد بازدید قرار گرفت.

26_ با توجه به سرمایه‌گذاری که در بدست آوردن طرح‌های سانتریفوژ P2 و توانایی‌های تکنیکی موجود در ایران شده است، کارشناسان غنی‌سازی سانتریفوژ آژانس برخی سوالات را در مورد بیانیه ایران مطرح کرده‌اند که اگرچه این طرح‌ها در سال 1995 به دست آمده است اما هیچ کاری در مورد سانتریفوژهای P2 تا سال 2001 انجام نشده و آزمایش مکانیکی پره‌های مرکب P2 در سال 2002 آغاز شده است. این کارشناسان همچنین در مورد امکان انجام آزمایشات سانتریفوژ بر پایه طرح‌های P2 که

نیاز به خرید قطعات از خارج و تولید تجهیزات سانتریفوژ و ریخته‌گری دارد در دوران اعلام شده که کمتر از يك سال است، ابراز تردید کرده‌اند.

#منبع آلودگی

27- همانطور که در گزارشهای پیشین مدیرکل اشاره شد، ایران اعلام کرده است (LFH) و (HEV) یافته شده در نطنز و شرکت کالای الکتریک و فرآیند تکنیک مربوط به آلودگی قطعات سانتریفوژ P2 وارداتی است. ایران اخیراً اطلاعات دیگری را در مورد محل‌هایی در این کشور که تجهیزات و قطعات سانتریفوژ P1 به آنها برده شده و همچنین برخی جداول زمانی مربوطه، ارائه کرده است.

با توجه به پیچیدگی اطلاعات ارائه شده از سوی ایران که مربوط به جایجایی‌های داخلی قطعات می‌شود کارشناسان آژانس فکر نمی‌کنند که این اطلاعات به حل مسأله آلودگی کمک کند مگر آنکه اطلاعات بیشتری در مورد منبع این قطعات ارائه شود. آژانس ابتدا در آگوست 2003 خواستار ارائه اطلاعات در مورد منبع این قطعات شد. در حالی که ایران اعلام کرده است منبع این تجهیزات را نمی‌داند و این در حالی است که برخی از دلایل را شناسایی کرده است.

28- آژانس به بحث با کشوری که معتقد است بیشتر تجهیزات غنی سازی سانتریفوژ متعلق به آن است و با آنان که دلال این قضیه بودند، ادامه می‌دهد. اطلاعاتی که در این بحث‌ها به دست می‌آید ممکن است در حل برخی مسائل مربوط به آلودگی مفید باشد. اگرچه اطلاعات دیگری خواسته شده و برای تشخیص اینکه این اطلاعات بر پایه اطلاعاتی باشد که اخیراً فراهم شده که احتمال آن وجود ندارد، نمونه برداری لازم است تا آژانس قادر به تشخیص این امر باشد که آلودگی 36 درصدی اورانیوم 235 در کالای الکتریک و فرآیند مربوط به تجهیزات وارد شده از کشور مورد مشورت است. دیگر توضیحات ممکن برای این آلودگی از طریق ارتباط با دیگر کشورها در حال بررسی آژانس است.

29- آژانس همچنین در حال بررسی نتایج اخیر نمونه‌های بدون هماهنگی گرفته شده، به منظور حل مسائلی از این دست است که چرا آلودگی در سانتریفوژهای تولیدی و وارداتی متفاوت است و چرا آلودگی در PFEP در نطنز با آنچه در کارگاه شرکت کالای الکتریک و فرآیند تکنیک به دست آمده، متفاوت است.

30- آژانس همچنین خواستار اطلاعات بیشتر از ایران در مورد آلودگی UF6 در ساختمان TRR و TNRC است.

#طرح UCF

31- همانطور که در GOV /2004/11 اشاره شد، ایران اعلام کرده است که UCF بر اساس يك تعداد طرح‌ها و دیگر اسناد طراحی از يك منبع خارجی در اوایل دهه 1990 ساخته شده است. برای ارزیابی صحت این اظهارات، کارشناسان آژانس این اسناد را با قطعات ساخته شده UCF مقایسه کردند. این کارشناسان نتیجه‌گیری کردند اسناد ارائه شده به طور کلی با طرح اصلی UCF همخوانی دارد غیر از دو مورد: روند خالص‌سازی سنگ اورانیوم و روند تولید فلز اورانیوم. سازمان انرژی اتمی ایران در این موارد از اسناد طراحی استفاده نکرده و از روند تحقیق و توسعه در TNRC استفاده کرده است.

#آزمایشات تبدیل اورانیوم

32- کارشناسان آژانس به تلاشهای خود برای تایید اظهارات ایران که هیچ آزمایشات تبدیل اورانیوم مقدماتی علاوه بر آزمایشات آزمایشگاهی انجام نشده است، ادامه می‌دهند. ایران در حمایت از این اظهارات خود توضیحات در مورد همه مواد هسته‌ای در JHL را تکمیل کرده و گزارشهای دقیق هسته‌ای بررسی شده‌ای را به آژانس ارائه داده است.

این در حالی است که آژانس خواستار اطلاعات دیگر از سوابق همزمان این آزمایشات شده است که به تایید اظهارات ایران در مورد مواد هسته‌ای تولید شده و منهدم شده به عنوان زباله هسته‌ای، کمک می‌کند.

ارزیابی نهایی از این موضوع نیز بستگی به تحقیقات نمونه‌برداری دیگر دارد.

#قابلیت‌های جداسازی ایزوتوپ لیزری فرآیند اتمی

33- ایران پیش از این اعلام کرده است که قابلیت اتمی که مورد استفاده در آزمایشگاه‌های جداسازی جامع (CSL) در دهه 1990 بوده است با استفاده از چند میلی‌گرم در روز انجام می‌شد و این تجهیزات قابلیت غنی‌سازی اورانیوم تا سطح سه درصد اورانیوم 235 را داشته است (GOV /2003/75). با همکاری ایران، کارشناسان غنی‌سازی لیزری آژانس توانستند تایید کنند اظهارات ایران در مورد توانایی هسته‌ای درست است. اگرچه در طول دیدار ماه مه 2004 کارشناسان آژانس از ایران این کشور گزارشات آزمایشگاهی را ارائه کرد که نشان می‌داد متوسط سطوح غنی‌سازی لیزری که در این مقادیر

کوچک به دست آمده بین 8 تا 9 درصد و برخی نمونه‌ها دقیقاً 15 درصد بوده است. این گزارشات آزمایشگاهی تحت بررسی قرار دارند.

طرح‌های هسته رادیواکتیو در راکتور تحقیقات هسته‌ای ایران

35- همانطور که در گزارشات پیشین دبیر کل (GOV/2004/11) و (GOV/2003/75) اشاره شد، آژانس سوالاتی را در مورد نبود طرح‌های هسته رادیواکتیو در طراحی‌های انجام شده در راکتور تحقیقات هسته‌ای ایران (IR-40) مطرح کرده است. ایران در اظهارنامه 13 ماه مه 2004 خود در مورد اطلاعات طراحی به روز شده برای IR _ 40 آورده است با توجه به مشکلات مربوط به بدست آوردن اطلاعات فنی و خرید پنجره‌های حفاظدار، ساخت هسته‌های رادیواکتیو برای رادیو ایزوتوپها با عمر طولانی دیگر در دستور کار نیست.

آزمایشات جداسازی پلوتونیم

36- با توجه به آزمایشات جداسازی پلوتونیم، آژانس متوجه شد که ایران پلوتونیم تولید شده را دست کم گرفته است. اگرچه مقادیر تولید شده تنها در حد چند میلی‌گرم است. آژانس همچنین دریافت که سن پلوتونیم در محلول‌ها کمتر از 12 تا 16 سال اعلام شده است. مقامات ایرانی در مورد سن آن به بیانیه‌های قبلی اشاره می‌کنند اما با تکرار بررسی خود موافقت کرده‌اند.

آژانس همچنین دریافت که برخی از اورانیوم طبیعی در معرض اشعه قرار گرفته در برخی نمونه‌ها، که مسؤول این تاسیسات آن را آلودین _ 131 معرفی کرده، در سال 2003 به آژانس اعلام شده بود. بررسی نهایی این مساله هنوز در حال انجام است.

تدارک اصلاحات مورد تقاضا و اطلاعات مربوط به طراحی انجام شد.
37- همانطور که آژانس خواسته است ایران اطلاعات مربوط به طراحی تصحیح شده‌ای را با توجه به تاسیسات خاص ارائه کرده است. ایران همچنین اصلاحاتی را با توجه به گزارشات تغییر ابتکاری، گزارشات متعادل ماده و فهرست بندی ابتکاری فیزیکی بنا به خواسته آژانس فراهم کرده است. اگرچه همانطور که در گزارش مدیر کل به اجلاس ماه مارس (GOV/2004/11) آمده است برخی از تصمیمات هنوز با توجه به نیاز برای ایجاد مقادیری ماده هسته‌ای در تاسیسات نطنز تحت بررسی است.

پروتکل الحاقی

38- آژانس در حال بررسی اظهارنامه اولیه مربوط به پروتکل الحاقی ارائه شده توسط ایران در 21 ماه مه 2004 است.

بررسی منابع و مبداهای فروش تجهیزات هسته‌ای

39- همانطور که شورای حکام در قطعنامه (GOV/2004/21) تقاضا کرده است آژانس به پیگیری تحقیقات خود در زمینه منابع تکنولوژی تبدیل و غنی‌سازی و تجهیزات مربوط و مواد هسته‌ای و غیر هسته‌ای ادامه داده و در این زمینه از همکاری تعدادی از کشورهای عضو بهره برده است. مدیر کل اطلاعات بیشتری را در زمان خود در خصوص نتایج این تحقیقات به اطلاع شورای حکام می‌رساند.

40- آژانس به انجام فعالیت‌های تاییدی خود با توجه به تحقیق غنی‌سازی و فراوری در TNRC لشگرآباد، اراک، کالای الکتریک، نطنز و UCF ادامه می‌دهد و در آن مکانها تاکنون هیچ فعالیتی مغایر با تعهدات داوطلبانه ایران مشاهده نکرده است. ایران همچنین اعلام کرده است تولید قطعات سانتریفوژ را از 9 آوریل 2004 به حال تعلیق در آورده است. آژانس قادر به تایید این مطلب در سه کارگاه بوده است اما سه کارگاه متعلق به شرکت‌های خصوصی به تولید خود ادامه داده و اعلام می‌کنند برای تعلیق یا انقضای قراردادهای سازمان انرژی اتمی خسارت کافی را به آنها پرداخته است. به علاوه در 21 ماه مه 2004 آژانس از سه کارگاه سازمان صنایع دفاعی دیدار نکرده بود زیرا در مورد چگونگی دسترسی به این مکانها هنوز با ایران به توافق نرسیده است. اکنون توافقنامه با ایران در مورد این چگونگی‌ها مشخص شده و سه کارگاه سازمان صنایع دفاعی قرار است در هفته منتهی به 31 ماه مه 2004 بازدید شود. تا زمان ارائه این گزارش، دو سایت از سه سایت بازدید شده است.

41- باید توجه شود برخی فعالیت‌های مربوط به تعلیق مانند تولید تجهیزات که تشخیص آنها سخت است و تضمین‌هایی که آژانس می‌تواند به هدف ایجاد اعتماد بدهد از ماهیت متفاوتی نسبت به موارد قابل دسترسی با توجه به کشف انحراف مواد هسته‌ای برخوردار است. بنابراین در حالی که بررسی بیشتر محل‌های اعلام شده ممکن است اما باید تعادلی میان هزینه و منافع حاصله از این بررسی‌ها ایجاد شود.

42- ایران به آژانس اعلام کرده است که اخیراً آزمایشات حساسی را در UCF انجام داده است که منجر به تولید UF6 در آینده نزدیک شود. ایران اعلام کرده است که تعلیق داوطلبانه فعالیت‌های غنی‌سازی شامل تعلیق تولید UF6 نمی‌شود.

ج- ارزیابی

- 43- پیشرفت خوبی در اقدامات مورد توافق در دیدار مدیر کل از تهران در اوایل آوریل 2004 به وجود آمده است. آژانس از ارائه اظهارنامه‌های اولیه ایران مربوط به پروتکل الحاقی استقبال می‌کند. ایران با آژانس در فراهم کردن دسترسی به مکانهای مورد تقاضای آژانس شامل کارگاه‌های واقع در سایت‌های نظامی همکاری کرده است. این مورد نیز همانند اعطای ویزای یک ساله با ورودی‌های متعدد (multiple-entry) به بازرسان مخصوص آژانس مورد استقبال است.
- 44- آژانس توانسته است اجرای تصمیم ایران برای تعلیق فعالیت‌های مربوط به غنی‌سازی و فرآوری را تأیید کند. با این حال این تأیید در برخی موارد به دلیل بحث در مورد چگونگی دسترسی به سایت‌های سازمان منابع دفاعی با تأخیر مواجه شد و هنوز هم به دلیل ادامه تولید تجهیزات سانتریفوژ توسط برخی شرکتهای خصوصی جامع نیست. تصمیم ایران برای ادامه تولید UF6 در UCF از طریق انجام آزمایشات رادیواکتیو با درک قبلی آژانس از تصمیم ایران در مورد تعلیق متفاوت است.
- 45- آژانس به پیشرفت در کسب درکی جامع از برنامه هسته‌ای ایران ادامه می‌دهد اما برخی مسائل هنوز باقی مانده‌اند. دو مورد به طور خاص کلید درک گستردگی و ماهیت برنامه غنی‌سازی ایران بوده است که پیش از این اعلام نشده بود.
- 46- اولین مورد مربوط به منبع آلودگی اورانیوم غنی شده درجه بالا و اورانیوم غنی شده درجه پایین است که در مکان‌های مختلف در ایران یافت شده است. همانطور که در بند 27 بالا اشاره شد، اطلاعاتی که تا به امروز توسط ایران فراهم شده است برای حل این موضوع پیچیده کافی نبوده و ایران باید هر تلاشی را برای هرگونه اطلاعات دیگر در مورد مبدا تجهیزاتی که در حل مسائل باقی مانده می‌تواند مفید باشد، انجام دهد. آژانس برخی اطلاعات را از دیگر کشورها دریافت کرده که ممکن است در حل برخی سوالات مربوط به آلودگی کمک کند و به درخواست از آن کشورها برای انجام هر تلاشی برای کمک به آژانس در حل این مشکل ادامه می‌دهد.
- 47- مساله دوم میزان تلاشهای ایران برای واردات، تولید و استفاده از دستگاه‌های سانتریفوژ طرح P-1 و P2 است. آژانس درک بیشتری از گستردگی برنامه مربوط به سانتریفوژهای P-1 و مکانهای استفاده از آنان بدست آورده است. اگر چه اطلاعات مهم در مورد برنامه سانتریفوژ P2 اغلب نیاز به تقاضاهای مکرر داشت و در برخی موارد منجر به مواجه شدن با اطلاعات متغیر یا ضد و نقیض شده است.
- 48- مهم است که ایران همکاری فعالی با آژانس به منظور بدست آوردن درک کامل از برنامه غنی‌سازی ایران با فراهم کردن همه اطلاعات مربوطه و دسترسی سریع به همه سایت‌ها مربوطه، داشته باشد، به تعویق انداختن دیدارهای اواسط ماه مارس به اواسط آوریل از سوی ایران که شامل دیدار کارشناسان سانتریفوژ آژانس از تعدادی از مکانهای مربوط به برنامه غنی‌سازی سانتریفوژ P2، منجر به تأخیر در بدست آوردن نمونه‌های محیطی و تجزیه آنها شده است. همچنین مهم است که همه کشورهای دیگر دارای اطلاعات مربوطه، سریعاً این اطلاعات را به آژانس منتقل کند. حل دو مساله مطرح شده در بندهای 46 و 47 پس از گذشت تقریباً دو سال از آشکار شدن برنامه اعلام نشده ایران برای آژانس، مهمترین مساله برای توانایی آژانس در اطمینان دادن به جامعه بین‌الملل در خصوص فعالیت‌های هسته‌ای ایران است.
- 49- مدیر کل آژانس در اجلاس شورای حکام در سپتامبر 2004 یا زودتر در یک زمان مناسب گزارش بعدی خود را ارائه خواهد کرد.

حسن روحانی در گفتگو با خبرنگاران: مسیر پرونده فعالیت‌های هسته‌ای ایران در سرازیری اتمام قرار دارد

چهارشنبه 13 خرداد 1383 - 2 ژوئن 2004

دبیر شورای عالی امنیت ملی جمهوری اسلامی تأکید کرد: گزارش مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی نشان می‌دهد که مسیر پرونده فعالیت‌های هسته‌ای ایران در سرازیری اتمام قرار دارد. به گزارش خبرنگار سیاسی "مهر"، دکتر حسن روحانی ظهر امروز با مثبت ارزیابی کردن گزارش محمد البرادعی گفت: گزارش جدید البرادعی نشان می‌دهد که مسیر پرونده فعالیت‌های هسته‌ای ایران در سرازیری اتمام قرار دارد. وی در گفتگو با خبرنگاران داخلی و خارجی افزود: این گزارش نشان می‌دهد بیشتر مسائل حل و فصل شده و یا نزدیک به حل و فصل است. دبیر شورای عالی امنیت ملی خاطرنشان کرد: این گزارش عملاً پرونده هسته‌ای ایران را بسته اعلام می‌کند؛ در این میان فقط مسائل جزئی باقی مانده که با کار کارشناسی در آینده‌ای نزدیک این مسائل هم قابل حل است. روحانی افزود: این گزارش نشان دهنده این است که مسایل قابل حل و جمع شدن است. ایران هر زمانی که لازم بداند به تعلیق غنی‌سازی پایان می‌دهد

دبیر شورای عالی امنیت ملی با مثبت ارزیابی کردن گزارش مدیرکل آژانس بین المللی انرژی اتمی گفت: این گزارش نشان می دهد مسیر پرونده هسته ای ایران در سرازیری اتمام قرار دارد. به گزارش خبرنگار سیاسی "مهر"، دکتر حسن روحانی روز چهارشنبه در جمع خبرنگاران داخلی و خارجی با اشاره به اینکه آژانس بین المللی انرژی هسته ای شب گذشته گزارش 20 صفحه ای خود را که گزارشی محرمانه و برای 35 کشور عضو شورای حکام است، منتشر کرد، گفت: در این گزارش کاملاً مشهود است که جمهوری اسلامی ایران برنامه عملی را که با آقای البرادعی در تهران توافق کرده بود به خوبی اجرا کرده و به تعبیر آژانس پیشرفت خوبی برای انجام برنامه عمل توافق شده در تهران بوده است. وی خاطرنشان کرد: در این گزارش همچنین آمده است که ایران همکاری خوبی برای پاسخ به سوالات و رفع ابهامات داشته است. همچنین دسترسی هایی که مورد نظر آژانس بوده حتی در سایت های نظامی در اختیار آژانس قرار گرفته است.

دبیر شورای عالی امنیت ملی تصریح کرد: در مجموع در این گزارش چند نکته به خوبی آشکار است؛ ابتدا مسیر پرونده هسته ای ایران در سرازیری اتمام قرار گرفته و چیز مهم دیگری در این پرونده وجود ندارد. اکثر مسایل مورد نظر آژانس حل و فصل شده یا نزدیک به حل و فصل است و در این گزارش تنها دو مساله کلیدی و مهم، یعنی آلودگی ها و P2 باقی مانده که با حل آن آژانس قادر خواهد بود به دنیا اطمینان دهد که برنامه های هسته ای ایران صلح آمیز است. روحانی افزود: در این گزارش آمده که درباره آلودگی پیشرفت های خوبی حاصل شده اما در عین حال آژانس نیاز به بررسی بیشتری دارد. در خصوص مساله P2 نیز آژانس ضمن اینکه معترف است جمهوری اسلامی ایران همکاری خوبی در این خصوص با آژانس داشته و به سوالات آژانس در این زمینه پاسخ داده، اما به دو دلیل یکی اینکه نمونه گیری هایی که در کارگاه P2 انجام داده هنوز نتایج آن به دست نیامده و ثانیاً برخی از اطلاعات ایران در روزهای اخیر به دست آژانس رسیده که نیاز به بررسی دارد به زمان بیشتری نیاز دارد تا همه مسایل مربوط به P2 را تایید کند. وی تأکید کرد: این گزارش نشان می دهد که پرونده هسته ای ایران رو به اتمام است و مساله مهم دیگری ندارد و قابل جمع شدن است و معتقدم کسی که منصفانه گزارش آژانس را مطالعه کند به این نتیجه می رسد که پرونده هسته ای ایران عملاً تمام شده است و مساله مهمی در آن باقی نمانده است.

روحانی اظهار داشت: البته مسایل جزئی فنی در موضوعات مختلف باقی است که بطور طبیعی این موضوعات ماهیت فنی دارد و با کار کارشناسی به انجام می رسد؛ در واقع ما معتقدیم موارد جزئی که آژانس با بسیاری از کشورها بحث دارد در چارچوب پادمان و در چارچوب اجرای پروتکل قابل حل و فصل است.

وی با اشاره به اینکه آژانس در این گزارش از جمهوری اسلامی ایران به دلیل اینکه نسبت به همه فعالیت های هسته ای خود در چارچوب پروتکل اظهارنامه ای را به آژانس اعلام و همه فعالیت های هسته ای ایران در چارچوب پروتکل به آژانس اعلام شده قدردانی کرده است.

روحانی خاطرنشان کرد: مساله مهمی که در این گزارش ملاحظه می شود این است که نشان می دهد که فعالیت های جمهوری اسلامی ایران فعالیت هایی صلح آمیز است و از مسیر صلح آمیز، انحرافی نداشته و همانطور که روز گذشته هم مدیرکل در اسلواکی اعلام کرد، تا کنون آژانس هیچگونه دلیل و مدرکی پیدا نکرده که فعالیت جمهوری اسلامی ایران را غیرصلح آمیز بدانند.

دبیر شورای عالی امنیت ملی با اشاره به اینکه تا امروز نشان داده شده که فعالیت جمهوری اسلامی ایران فعالیت قانونی و صلح آمیز بوده است، گفت: ما معتقدیم همانطور که از روز اول اعلام کردیم هرچه بازرسی ها در ایران بیشتر شود این ادعای برحق ایران که فعالیت ها قانونی و صلح آمیز بوده برای جهانیان روشن تر می شود.

وی درباره برخورد اروپا و عکس العمل جمهوری اسلامی ایران با این اتحادیه در اجلاس آتی شورای حکام افزود: ما با اروپایی ها در ماه فوریه به توافقی رسیدیم که طبق آن اروپایی ها باید اقداماتی را در ماه ژوئن انجام دهند و فضاوت نهایی درباره این توافق را برای بعد از پایان اجلاس شورای حکام می گذاریم. وقتی ما در مقام عمل از نزدیک مشاهده کردیم که چگونه اروپا در چارچوب توافقات خود عمل کرده یا نه؟

وی تأکید کرد: ذات پرونده هسته ای ایران به گونه ای نیست که برای مدتی ادامه پیدا کند. وقتی به آن دقت کنیم می بینیم که مساله ای نیست که این پرونده ادامه پیدا کند. خود آژانس در این گزارش در نتیجه گیری می گوید اگر مساله آلودگی و P2 حل شود، خواهیم توانست به جامعه جهانی درباره برنامه هسته ای ایران اطمینان دهیم.

روحانی تأکید کرد: در خصوص P2 ما همه اقدامات لازم را انجام داده ایم و خود آژانس نیز به این مساله معترف است و می گوید چون این گزارشات این اواخر به دست ما رسیده است، لذا برای بررسی آن نیاز به زمان است. ما هر چه پیش می رویم به حل نهایی مساله آلودگی ها نزدیک تر می شویم.

دبیر شورای عالی امنیت ملی گفت: زمانی آلودگی های متعددی با آژانس مورد اختلاف نظر و بحث بود، مثلاً آلودگی 54 درصد کشف شده بود اما مساله این آلودگی امروز حل شده است و آژانس نیز می داند که مساله آلودگی 54 درصد مربوط به قطعاتی است که از خارج وارد شده است. وی ادامه داد: اکنون یک نوع آلودگی 36 درصد باقی مانده که ما معتقدیم اگر آژانس نمونه های بیشتری را از قطعات وارداتی بگیرد این مورد نیز حل و فصل خواهد شد. البته آژانس اخیراً قطعات بیشتری را نمونه برداری کرده و ما معتقدیم آلودگی 36 درصد نیز حل و فصل خواهد شد. وی در پاسخ به سوال خبرنگار "مهر" مبنی بر اینکه جمهوری اسلامی ایران چه زمانی غنی سازی اورانیوم را از سر خواهد گرفت، گفت: بحث تعلیق ماهیتی متفاوت با سایر امور دارد. در این گزارش هم آمده که ماهیت تعلیق با همه کارهایی که آژانس در حال انجام آن است، متفاوت است؛ به دلیل اینکه بحث تعلیق یک تعهد حقوقی یا یک الزام برای ایران نیست. وی تأکید کرد: تعلیق داوطلبانه برای ایجاد اعتماد بیشتر به جامعه جهانی است و در اختیار خودمان قرار دارد. جمهوری اسلامی ایران تا روزی که لازم بداند به این تعلیق ادامه می دهد و هر زمانی که لازم نداند به این تعلیق پایان می دهد؛ چون غنی سازی را حق طبیعی و قانونی خود می داند و هیچ مرجعی نمی تواند ما را از این حق باز دارد.

وی در پاسخ به سوال دیگر خبرنگار "مهر" مبنی بر نحوه برخورد ایران با کشورهایی که برخورد خصمانه ای با جمهوری اسلامی ایران در اجلاس های گذشته شورای حکام داشته اند، اظهار داشت: جمهوری اسلامی ایران در هر مرحله در شورای حکام اگر دیده که کشوری برخورد خصمانه با جمهوری اسلامی ایران داشته، عکس العمل لازم را هم از لحاظ سیاسی و از لحاظ دیگر انجام داده است. در اجلاس گذشته تعداد کشورهایی که با ما حالت تخاصم داشتند محدود بود. بقیه کشورها یا از چارچوب مورد نظر ایران حمایت می کردند یا مواضع معتدلی داشتند.

وی ابراز امیدواری کرد در اجلاس ماه ژوئن چند کشوری که در کنار آمریکا بودند خود را از انزوا نجات داده و در کنار اکثریت کشورها قرار گیرند. گزارش آژانس این زمینه را فراهم کرده که آنها نیز دیگر احساس کنند که پرونده هسته ای ایران یک پرونده بحرانی نیست و مسایل باقی مانده مسایلی عادی و فنی است.

گزارش باز اشکالاتی دارد؛ البرادعی در مواردی وسواس به خرج داده و حتی غفلت کرده است

دبیر شورای عالی امنیت ملی گفت: ما می خواهیم آمریکا اطلاعات ادعایی خود را در اختیار آژانس قرار دهد و آژانس بر مبنای اطلاعات آمریکا در ایران بازرسی کند. به گزارش خبرنگار سیاسی "مهر" خبرنگار رویترز با ذکر بخشی از گزارش اخیر البرادعی درباره این گزارش از روحانی سوال کرد، روحانی در پاسخ با اشاره به اینکه مشخص نیست گزارش محرمانه البرادعی چگونه به دست رویتر رسیده است، گفت: ما آنچه درباره تعلیق ساخت قطعات ساتتریفیوژ P2 با کشورهای اروپایی و آژانس صحبت کرده بودیم این بود که در تعلیق قطعات تا جایی که بتوانیم آن را انجام می دهیم.

وی گفت: ما در کارگاه های دولتی تعلیق را انجام داده ایم اما در کارگاه های خصوصی به دلیل غرامتی که آنها از ما می خواستند و ما بودجه ای برای غرامت نداشتیم نتوانستیم ساخت را تعلیق کنیم؛ البته در این گزارش نیز آژانس به این نکته اشاره کرده است که در سه کارگاه مربوط به بخش خصوصی جمهوری اسلامی ایران چون نتوانسته مساله غرامت را حل و فصل کند، به فعالیت ادامه داده است. وی در پاسخ به سوالی درباره لحن آقای البرادعی در مصاحبه چند روز گذشته با یکی از شبکه های خارجی گفت: من لحن البرادعی را نشنیدم؛ اما آنچه که در تلکس ها دیدیم این بود که وی گفته تاکنون در بررسی های ایران به دلیلی دست نیافتیم که انحرافی در مسیر صلح آمیز داشته و به سمت فعالیت نظامی رفته باشد.

روحانی خاطرنشان کرد: این چندمین بار است که آقای البرادعی این مساله را بازگو می کند؛ در گزارش ماه نوامبر نیز این مساله را به صراحت نوشته بود؛ ما معتقدیم هر چه آژانس بازرسی های بیشتری انجام دهد این واقعیت را بهتر درمی یابد؛ اما اینکه اگر کشوری فعالیت صلح آمیز نداشته و در مسیر فعالیت نظامی قرار گرفته باشد، مقررات پادمان و مقررات اساسنامه آژانس این مساله را روشن کرده که در چه مواردی پرونده قابل ارجاع به شورای امنیت سازمان ملل است، اما چون جمهوری اسلامی ایران فعالیت صلح آمیز داشته هیچ جایی برای این بحث وجود ندارد.

وی در پاسخ به سوال خبرنگاری درباره آلودگی های تجهیزات ایران به اورانیوم غنی شده گفت: جمهوری اسلامی ایران از روز اول اعلام کرده بود که آلودگی مربوط به قطعاتی است که از خارج وارد شده است؛ منشأ این قطعات را ما نمی دانیم، ما قطعات را از یک دلال خریداری کرده ایم و این مساله نیز به آژانس اعلام شده است اما آژانس امکان دارد از طریق دیگری بتواند کشف کند که این قطعات مربوط به کدام کشور است.

روحانی افزود: در گزارش البرادعی چند بار این جمله تکرار شده است که درباره آلودگی باید با کشور ثالث کار بکنیم و کشور ثالث باید همکاری بکند، در جایی نیز آورده است که ما خواسته ایم مواردی را

در کشور ثالث نمونه گیری کنیم که اجازه این کار داده نشده است و می خواهیم همکاری کشور ثالث ادامه پیدا کند.

وی درباره موضع ایران در قبال اقدام آمریکا برای سیاسی کردن پرونده فعالیت های هسته ای ایران، اظهار داشت: آمریکا از روز اول ادعاهایی را مطرح کرد که هر چه این پرونده پیش می رود مشکلات آنها در افکار عمومی دنیا بیشتر می شود. آنها از روز اول اعلام کردند که جمهوری اسلامی ایران فعالیت مخفی دارد و هر چه جلوتر می رویم روشن می شود که ایران هیچگونه فعالیت مخفی نداشته است.

روحانی گفت: آمریکایی ها مدعی بودند که ایران در پی دستیابی به سلاح هسته ای است و هرچه پرونده پیش می رود بیشتر روشن می شود که فعالیت ایران کاملا صلح آمیز است. آمریکا در آستانه انتخابات ریاست جمهوری نمی تواند اعلام کند که مرتکب اشتباه بزرگی شده و افکار عمومی دنیا را اقوا کرده است و به افکار عمومی خود بگوید درباره ایران دروغ گفته ایم؛ این برای آنها خیلی سخت است. به همین دلیل به مسایل جزئی که در این پرونده است، می پردازند و با تبلیغاتی که به راه می اندازند می خواهند القاء کنند که مسایل هسته ای ایران حل و فصل نشده است.

دبیرشورای عالی امنیت ملی خاطرنشان کرد: ما حوصله کافی برای ادامه بررسی های آژانس در کشورمان داریم؛ اما یک خواسته و توقع بجا و بحق نیز داریم؛ ما می گوئیم در طول زمان به ویژه از ماه اکتبر تا امروز همکاری بسیار شفاف و گسترده ای با آژانس بین المللی داشته ایم و بسیاری از مسایلی که مورد بحث بوده است حل و فصل شده و مسایل باقی مانده، جزئی است و معتقدیم این مسایل جزئی در قالب پروتکل حل و فصل می شود.

روحانی تاکید کرد: ما نمی گوئیم اگر آژانس سوال دیگری در آینده داشت آن سوال را مطرح نکند و یا از امکانهایی دیگر مورد نظر خود بازدید نکند، ما می گوئیم قالبی به نام پروتکل وجود دارد و ما آن را امضا کرده ایم و در قالب آن دست آژانس باز است که اگر سوالی داشت مطرح کند. ما می گوئیم نیازی نیست این بحث در شورای حکام ادامه پیدا کند.

وی درباره سه کارگاه خصوصی ساخت قطعات تجهیزات هسته ای گفت: سه کارگاه خصوصی مربوط به P2 نیست بلکه مربوط به P1 است، ما برای تعلیق ساخت قطعات P1 مذاکره داشتیم و در کارگاه های دولتی ساخت قطعات به حالت تعلیق درآمده است اما در کارگاه های خصوصی ادامه دارد. P2 در مرحله تحقیقات قرار دارد و روی آن بررسی و کار می کنیم. قطعات نمونه ساخته ایم که این قطعات نمونه را آژانس مشاهده کرده است و تصویر این قطعات در اجلاس قبلی در اختیار آژانس قرار گرفته است و وقتی تحقیقات کامل شود جمهوری اسلامی ایران برای ساخت آن تصمیم می گیرد.

دبیر شورای عالی امنیت ملی افزود: ما تا مرحله ای که قدرت تولید P2 داشته باشیم هنوز فاصله داریم اما همچنان در مرحله اتمام و تکمیل تحقیقات آن هستیم. وی درباره زمان نهایی شدن مراحل پیوستن به پروتکل الحاقی گفت: ما پروتکل را امضا کرده ایم، همان وقت نیز اعلام کردیم که این پروتکل را به طور داوطلبانه و موقتا اجرایی می کنیم، اکنون پروتکل در حال اجرا شدن است و به همین دلیل آن اظهارنامه 1033 صفحه ای را در اختیار آژانس قرار دادیم، اما اینکه این پروتکل باید سیر قانونی خود را طی کند، درست است و در نهایت به مجلس شورای اسلامی خواهد رفت و تصمیم گیری نهایی درباره پروتکل با مجلس شورای اسلامی خواهد بود، نحوه رفتاری که آژانس و کشورهای صنعتی با ایران دارند، موثر خواهد بود در اینکه پروتکل الحاقی چگونه راه نهایی خود را طی بکند.

وی در پاسخ به سوال خبرنگار دیگری که روایت روحانی از گزارش البرادعی را خوشبینانه دانسته بود، گفت: من نخواستم بگویم با گزارش خوشبینانه برخورد کنم یا بدبینانه، البته این گزارش از نظر ما اشکالاتی دارد و آژانس در مواردی از آن غفلت کرده است؛ آژانس در مواردی وارد شده است که نمی بایست وارد می شد که جزئی است. این موارد را کارشناسان ما در اجلاس شورای حکام مطرح خواهند کرد و مانند اجلاس قبلی بیانیه ای مکتوب درباره گزارش البرادعی می دهیم. روحانی تاکید کرد: من نمی گویم گزارش بی اشکال است یا ما از آژانس رضایت داریم، من می گویم وقتی این گزارش را مطالعه می کنیم می بینیم که پرونده هسته ای ایران چیزی ندارد و مواردی که در این گزارش گفته شده مواردی جزئی است. مثلا گفته می شود پلوتونیوم تولید شده در ایران چند میلی گرم است؟ می گوید پلوتونیوم در ایران که در مرحله تحقیقات بوده است، نسبت به برخی موارد سوال وجود دارد؛ گزارش می گوید ما آلودگی در پشت بامی پیدا کرده ایم که هنوز آن آلودگی در حال بحث است. این موارد جزئی است که در گزارش وجود دارد و مهم نیست.

وی افزود: آژانس باید یک هدف را دنبال کند به معنای اینکه در کشوری انحراف انجام شده یا خیر و هیچ مسئولیت دیگری ندارد. آژانس از همه این اظهارنامه ها و رفت و آمدها باید یک کلمه بگوید که فعالیت جمهوری اسلامی ایران صلح آمیز است. در این گزارش آژانس می گوید دو مساله کلیدی باید

حل شود تا ما به دنیا اطمینان بدهیم فعالیت های هسته ای ایران چگونه است یا به عبارتی صلح آمیز است.

روحانی افزود: بر اساس آخرین اطلاعاتی که به آژانس دادیم، مساله P2 حل شده است و آژانس نیز اشاره می کند که در این خصوص گزارشهایی به دست ما رسیده که فرصت نکرده ایم درباره آن بررسی کنیم، گاهی گفته می شود که آلودگی 36 درصد چرا در یک اتاق دیده می شود، یعنی اتاق شماره 3 کالا الکتریک است و در جای دیگر نیست، ما گفتیم که از سایر جاها نمونه گیری کنید، پس از نمونه گیری معلوم شد که خیلی از جاها 36 درصد آلودگی دارد. اکنون نیز گفته می شود که این 36 درصد چرا برخی جاها دارای چگالی کم و برخی جاها زیاد است. پس ما می بینیم با گذشت زمان مسایل در حال حل و فصل است و اگر آژانس نمونه گیری بیشتری انجام دهد مساله 36 درصد حل خواهد شد.

دبیر شورای عالی امنیت ملی در ادامه افزود: گزارش امروز البرادعی با گزارش ماه مارس متفاوت است و لحن آن تغییر یافته است، البته با آژانس نگرانی دارد و با مسایلی دیگر است که وسواس هایی به خرج می دهد که برای ما مفهوم نیست و دچار تعجب هستیم. به اعتقاد ما مساله پلوتونیوم و پلوتونیوم می توانست در ماه مارس تمام شود.

وی افزود: آمریکایی ها مرتب آژانس را می ترسانند، می گویند اظهار نظر قطعی نکنید، آبروی شما می رود ایرانی ها بسیاری از چیزها را به شما نگفته اند، به طور متعدد تبلیغ می کنند. ما بارها گفته ایم آمریکا که ادعا می کند ایران اطلاع کافی نداده است و آنها اطلاعات کافی دارند، اطلاعات خود را در اختیار آژانس قرار دهد و آژانس بر مبنای اطلاعات آمریکا در ایران بازرسی کند. آمریکا اطلاعاتی ندارد، البرادعی وقتی به آمریکا رفت رسماً به رییس سیا گفته بود اطلاعات خود را درباره ایران در اختیار ما بگذارید. جمهوری اسلامی ایران چون پرونده ای شفاف و روشن دارد و می دانیم فعالیت مان کاملاً صلح آمیز است مشکلی برای ادامه بازرسی های آژانس نداریم.

روحانی گفت: ما مدعی هستیم آژانس اگر نمونه های بیشتری را بگیرد، مساله 36 درصد نیز حل می شود. خود آژانس نیز قبول کرده که هنوز نتوانسته است از کشور ثالث نمونه گیری کند. اگر آژانس بتواند از کشور ثالث نمونه گیری کند، این مساله حل و فصل می شود. وی درباره آخرین اقدامات درباره نیروگاه اتمی بوشهر گفت: ما در حال پیشرفت در مساله نیروگاه با کشور روسیه هستیم. مقامات روسیه مساله تکمیل نیروگاه بوشهر را از تعهدات خود دانسته اند. ما امیدواریم در سال 2005 این نیروگاه را تکمیل و آماده بهره برداری کنیم. روحانی خاطرنشان کرد: با روسیه هیچ اختلافی درباره نیروگاه بوشهر نداریم و تنها بحث بازگشت پست ماند سوخت است، و در آن هم بحث مالی باقی مانده است. بحث قیمت مطرح است و اینکه ما پسماند سوخت را به چه قیمتی به روسیه بفروشیم و این مساله قابل حل و فصل است. وی گفت: آقای پوتین بارها تاکید کرده است تکمیل نیروگاه بوشهر از تعهدات ما است و حتی برای ساخت نیروگاه دوم بوشهر نیز اعلام آمادگی کرده است.

در آستانه نشست شورای حکام (1)
نگاهی به تاریخچه، ساختار و نحوه عملکرد آژانس بین المللی انرژی اتمی
چهارشنبه 13 خرداد 1383 - 2 ژوئن 2004

نزدیک به 2 سال است که آژانس بین المللی انرژی اتمی در میان رسانه های منطقه ای و ویژه رسانه های خبری ایران جایگاه خاصی پیدا کرده است. در آستانه نشست آتی شورای حکام این آژانس در وین، طی سلسله مطالبی، سوابق و گزارشاتی که بیشتر همگی بر روی خروجی "مهر" منتشر شده است را درباره این نهاد، سازمان انرژی اتمی جمهوری اسلامی و پرونده فعالیت های هسته ای کشورمان مرور خواهیم کرد.

با این وجود هنوز اطلاعات اندکی در خصوص ساختار این آژانس و نیز نوع عملکرد و مکانیزم های درونی فیزیکی و ماهوی این آژانس بصورت ناشناخته باقی مانده است. به این بهانه در ذیل نگاهی داریم به تاریخچه، ساختار و نحوه عملکرد آژانس بین المللی انرژی اتمی.

چکیده:

آژانس بین المللی انرژی اتمی در 29 ژوئیه 1957 افتتاح شد و از آن روز تاکنون به عنوان تشکیلات بین المللی علمی و فنی مسئولیت تشویق تمام کشورهای به ویژه کشورهای در حال رشد به استفاده صلح جویانه انرژی هسته ای و علوم و فنون مربوطه را به عهده گرفت. با پایان یافتن جنگ جهانی دوم و آغاز دوران جنگ سرد میان آمریکا و شوروی توسعه انرژی هسته ای به منظور تولید کلاهک های بمب اتمی در میان این دو کشور به مسابقه گذاشته شد. آمریکا به عنوان اولین استفاده کننده از سلاح مرگبار هسته ای در سال های پس از جنگ جهانی دوم نگرانی کشورهای جهان را به شدت برانگیخت.

حدود 10 سال پس از این ماجرا، این کشور که درصدد برآمد چهره ای انسان دوستانه به خود بگیرد، پیشنهاد گسترش استفاده صلح آمیز انرژی هسته ای را در جهان ارائه نمود.

آیزنهاور رییس جمهور وقت آمریکا با سخنرانی در مجمع عمومی سازمان ملل متحد در سال 1955 تحت عنوان "اتم برای صلح" پیشنهاد تاسیس آژانس بین المللی انرژی اتمی را به عنوان یک تشکیلات علمی و فنی جهانی که با مشارکت کشورهای صنعت صلح جویانه هسته ای و علوم و فنون مربوطه را در سطح جهان به ویژه کشورهای در حال رشد تشویق نموده و گسترش دهد، به مجمع عمومی سازمان ملل ارائه داد.

با تصویب پیشنهاد فوق و استقبال سازمان ملل از آن، کار تدوین اساسنامه آژانس آغاز گردید و در تاریخ 23 اکتبر 1956 اساسنامه تصویب و در 29 ژوئیه 1957 به مورد اجرا گذاشته شد.

اساسنامه آژانس 7 وظیفه اصلی را برای این ارگان معین کرده است:

- 1- گسترش پژوهش و توسعه صنایع صلح آمیز هسته ای
- 2- تمهیدات لازم برای دستیابی کشورهای به مواد، خدمات و تاسیسات صلح جویانه هسته ای به ویژه برای کشورهای در حال رشد.
- 3- انتقال دانش فنی و تکنولوژی صلح جویانه هسته ای
- 4- گسترش آموزش و تبادل دانش و تخصص هسته ای صلح جویانه در کشورها
- 5- تاسیس و اجرای سیستم پادمان بر مواد و تاسیسات و خدمات و اطلاعاتی که تحت کنترل یا مورد درخواست آژانس است.
- 6- تهیه استانداردهای ایمنی و اعلام آنها با همکاری سازمان های مسئول بین المللی دیگر
- 7- تهیه تجهیزات و دستگاههای لازم برای انجام وظایف فوق

طبق اساسنامه آژانس، تصمیم گیران اصلی در این سازمان کشورهای عضو آن می باشند که در درجه اول از طریق کنفرانس عمومی سالانه آژانس و در درجه دوم شورای حکام آژانس در مورد مسائل مطروحه اتخاذ تصمیم می نمایند. بنابراین دو ارگان مراجع اصلی تصمیم گیری در آژانس می باشند. عامل اجرای مصوبات کنفرانس عمومی و شورای حکام، دبیر خانه آژانس و دبیر کل است که وظایف آنها در اساسنامه مشخص است. دبیرخانه متشکل است از کارگزاران بین المللی از دبیر کل تا کارکنان جزء.

مشروح گزارش :

آژانس بین المللی انرژی اتمی (International Atomic Energy Agency) در سال 1957 با توافق 18 کشور به عنوان نهادی مستقل از سازمان ملل متحد تشکیل شد.

تشکیل این آژانس به تبع سخنانی بود که در 1953 آیزنهاور، رییس جمهور وقت آمریکا در کنفرانس اتم برای صلح در مجمع عمومی سازمان ملل مطرح کرد و پیشنهاد داد که یک نهاد بین المللی برای کنترل سلاح های اتمی تشکیل شود. (1) این پیشنهاد در زمانی مطرح شد که آمریکا خود سلاح اتمی در اختیار داشت و حتی تنها کشوری بود که از آن استفاده کرده بود ضمن اینکه کشورهای دیگر نیز به شدت در مسیر دستیابی به این سلاح حرکت می کردند و حتی برخی از آنها به این سلاح دسترسی پیدا کرده بودند.

با اینکه اصولاً این آژانس از سازمان ملل مستقل است و رسماً و عملاً فعالیت های آن در چارچوب جداگانه ای صورت می گیرد، اما مصوبات و گزارش های آن برای مجمع عمومی و شورای امنیت سند معتبری محسوب می شوند که می توانند براساس آنها به تصویب قطعنامه های لازم بپردازند.

مقر این سازمان در وین پایتخت اتریش قرار گرفته است و مأموریت اصلی آن ارتقا استفاده های صلح آمیز از انرژی هسته ای و مدیریت برنامه های بازرسی، حسابرسی و کنترل منابع هسته ایی که مجموعاً تحت لفظ بازرسی و نظارت مطرح می باشند، اعلام شده است. طبق اساسنامه این سازمان نظارت و بازرسی یاد شده برای تضمین این امر صورت می گیرد که مواد هسته ای برای تولید سلاح های اتمی به کار نروند. امروزه بازرسان آژانس بیش از 800 تاسیسات هسته ای را در 110 کشور تحت بازرسی و نظارت دارند، اما علیرغم این نظارت و بازرسی آژانس هیچ گونه اقتدار مستقلی برای نظارت بر برنامه های هسته ای کشورهای که به معاهده منع تکثیر سلاح های هسته ای نپیوسته اند، ندارد. به علاوه آژانس فقط می تواند بر تاسیساتی نظارت کند که کشورها به آن اجازه بازرسی دهند؛ علیرغم این که نظارت آژانس بر فعالیت های هسته ای عراق از سال 1992 فعالانه و موثر بوده است، اما در موارد دیگر تا خود کشورها به آژانس اجازه ندهند، که از تاسیسات هسته ای شان بازرسی کند، آژانس قادر به اعمال زور و نقض عدم تمایل کشورها نیست. به عنوان مثال، آرژانتین، برزیل، هند، رژیم صهیونیستی و پاکستان تاکنون به آژانس برای نظارت و بازرسی از تاسیسات هسته ای خود اجازه نداده اند و حتی معاهداتی چون معاهده منع تکثیر سلاح های هسته ای را نیز امضا نکرده اند. (3)

در حال حاضر 131 کشور جهان عضو آژانس می باشند که بیشترین عضویت ها نیز در همان سال های اولیه تشکیل آژانس بوده است؛ به طوری که پس از آن با فواصل زمانی چند سال فقط یک کشور به عضویت این سازمان درآمده است.

آژانس سه ارگان مرتبط باهم دارد:

الف) شورای حکام

ب) کنفرانس عمومی که شاخه قانونگذاری آژانس می باشد

ج) دبیرخانه که مسوول اجرا و عملیاتی کردن مصوبات است

* شورای حکام:

شورای حکام سالانه پنج بار تشکیل جلسه می‌دهد. این شورا متشکل از 35 عضو است که جلسات آن در ماه‌های مارس، ژوئن، دو جلسه در ماه سپتامبر که قبل و بعد از جلسه سالانه کنفرانس عمومی تشکیل می‌شود و جلسه پنجم که در ماه دسامبر سریعاً بعد از جلسه کمیته همکاری و پشتیبانی تکنیکی آژانس تشکیل می‌شود.

شورای حکام در جلسات خود درباره گزارش‌های آژانس، برنامه‌های آژانس، بودجه آژانس و درخواست‌های عضویت توصیه‌هایی به کمیسیون عمومی می‌کند. همچنین این شورا توافقنامه‌های نظارت و بازرسی و استانداردهای ایمنی آژانس را نیز تصویب می‌کند و اختیار انتصاب رییس آژانس را دارد؛ البته در صورتی که کمیسیون عمومی این انتصاب را تصویب و تایید کند. در واقع می‌توان شورای حکام را قوه مجریه و کنفرانس عمومی را قوه مقننه آژانس دانست. (3)

*کنفرانس عمومی

جلسات کنفرانس عمومی آژانس سالی یک بار تشکیل می‌شود. وظیفه اصلی این کمیسیون تصویب گزارش‌ها، برنامه‌ها، بودجه آژانس که از طرف شورای حکام به این کنفرانس ارجاع می‌شود؛ و همچنین تصویب پذیرش هرگونه درخواست عضویت می‌باشد. کنفرانس عمومی طی جلسه سالانه درباره خط مشی‌ها و برنامه‌های آژانس و موضوعات مختلفی که توسط شورای حکام، رییس و دولت‌های عضو مطرح می‌شوند؛ به بحث و گفت‌وگو می‌پردازد. هیات‌های نمایندگی دول عضو نیز هر ساله در جلسه کنفرانس سخنرانی کوتاهی دارند. (4)

* دبیرخانه

دبیرخانه آژانس نیز مسوول اجرای برنامه‌ها و مصوبات نهادهای تصمیم‌ساز آژانس است. رییس آژانس مسوول دبیرخانه است که برای یک دوره چهار ساله انتخاب می‌شود. رییس فعلی آژانس، محمد البرادعی است که در اول سپتامبر 1999 به این سمت منصوب شده است. رییس آژانس شش معاونت دارد که هر کدام مسوول قسمت خاصی هستند. (5)

در راستای تحقق بخشیدن به وظیفه اصلی آژانس که نظارت بر فعالیتهای هسته‌پوی کشورها و ممانعت از ساخت سلاح‌های هسته‌ای است؛ در سال 1968 معاهده منع تکثیر سلاح‌های هسته‌ای (NPT) تدوین شد که در سال 1970 به مرحله اجرا درآمد. کشورهای عضو این معاهده آژانس را به عنوان ضامن اجرای مواد معاهده در نظر می‌گیرند. برای اساس بازرسان آژانس این حق را دارند که با اجازه دولت‌های عضو به صورت مرتب و برنامه‌ریزی شده از تاسیسات هسته‌ای آنها دیدن کنند و بر مکان‌هایی که متعلق به مواد هسته‌ای و تاسیسات هسته‌ای می‌باشند؛ نظارت داشته باشند. این بازرسان ابزارهای نصب شده در این تاسیسات از جمله دوربین‌های مداربسته و پلمپ‌ها را بررسی می‌کنند و نوع مصرف مواد هسته‌ای را تحت آزمایش قرار می‌دهند؛ بازرسان مزبور پس از انجام بازرسی‌ها گزارش‌های خود را جداگانه به دولت مربوطه و آژانس و در صورت حاد شدن مساله به مجمع عمومی و شورای امنیت سازمان ملل جهت اقدامات بین‌المللی ارایه می‌دهند.

روند بازرسی‌های آژانس پس از جنگ خلیج فارس در سال 1991 با بازرسی از برنامه‌های هسته‌ای احتمالی عراق شدت گرفت و تا امروز نیز ادامه دارد. در اواخر سال 1996 شورای حکام تصمیم به ایجاد یک کمیته دائم برای مذاکره درباره برقراری یک ابزار قانونی برای اعمال موثرتر اقتدار آژانس گرفت. این کمیته درباره متن پروتکل الحاقی برای تضمین هرچه بیشتر توافقنامه‌های دول عضو و آژانس به بحث پرداخت که نهایتاً این پروتکل در ماه مه 1997 به تصویب شورای حکام رسید؛ طبق پروتکل الحاقی که موسوم به پروتکل 2+93 نیز می‌باشد؛ دولت‌ها موظف به فراهم کردن اطلاعاتی برای آژانس درباره تمامی جنبه‌های چرخه سوخت هسته‌ایشان، تحقیق و توسعه مرتبط با چرخه سوخت هسته‌ای و تمام تاسیسات و تکنولوژی‌های هسته‌ای، طرح‌های بلندمدت توسعه چرخه سوخت هسته‌ای و دسترسی گسترده و آسان آژانس به برنامه‌ها و تاسیسات هسته‌ایشان می‌باشند. (6)

با وجود همه این امکانات و فرصت‌های نظارتی، آژانس هنوز با چالش‌های جدی‌ای در ممانعت از تولید و تکثیر سلاح‌های هسته‌ای توسط کشورها مواجه است؛ این چالش را می‌توان به دو دسته تقسیم کرد :

اول) هنوز این مساله که کشورها مرجع نهایی تصمیم‌گیری درباره این هستند که آژانس از تاسیسات هسته‌ای آنها بازرسی کند؛ مانع عمده‌ای بر سر راه بازرسی‌های مطمئن، آشکار و غیرمخفی از تاسیسات و فعالیتهای هسته‌ای کشورها می‌باشد. براساس همین مانع است که هند و پاکستان به سلاح هسته‌پوی دست یافتند و تاکنون به آژانس اجازه بازرسی از تاسیسات هسته‌ایشان را نداده‌اند. دوم) توسعه تکنولوژیکی از جمله توسعه و گسترش سریع تکنولوژی‌های رایانه‌ای به کشورها اجازه می‌دهد که برنامه‌های نظامی و هسته‌ای خود را ناملموس‌تر پیگیری کنند؛ که این امر موفقیت بازرسی‌های آژانس را در یافتن واقعیت‌های مربوط به نوع فعالیت هسته‌ای کشورها مشکل‌تر می‌سازد.

(7) اما در پس جدي يا غيرجدي عمل كردن آژانس در مقابل كشورها اراده قدرت‌هاي بزرگ خصوصا آمريكا در شرايط پس از جنگ سرد است، كه نقش بسيار زيادي در ايجاد حساسيت زياد بر روي يك كشور و ناپديده انگاشتن يك كشور ديگر دارد. در اين رابطه مثال بارز مورد رژيم صهيونيستي است كه به دليل حمايت‌هاي آمريكا با اينكه زرادخانه عظيم هسته‌اي دارد، اما تاكنون از تن دادن به بازرسي و حتي امضاي معاهده منع تكتير سلاح‌هاي هسته‌اي سرباز زده است.

منابع:

www.departments.oxy.edu -1

www.munfw.org -2

www.departments.oxy.edu -3

IbId -4

IbId -5

usinfo.state.gov -6

www.departments.oxy.edu -7

نگاهي تفصيلي به گزارش مدير كل آژانس بين المللي انرژي اتمي

چهارشنبه 13 خرداد 1383 - 2 ژوئن 2004

يك ديپلمات مستقر در مقر آژانس بين المللي انرژي اتمي جزئيات گزارش مدير كل اين آژانس درباره پرونده فعاليت هاي هسته اي جمهوري اسلامي ايران را در اختيار خبرنگار "مهر" قرار داد. وي با اشاره به مندرجات بند C بخش اصلي اين گزارش كه با عنوان ارزيابي Assessments انتشار يافته به "مهر" گفت: در بند 43 اين گزارش با اشاره به پيشرفت‌هاي خوبي كه در فعاليتهاي مورد توافق در زمان ديدار البرادعي از تهران در اوایل آوريل 2004 صورت گرفته ، آمده است: آژانس از اقدام اخير ايران در تهيه اظهارنامه هاي مقدماتي مربوط به پروتكل الحاقی استقبال مي كند . ايران با آژانس در تهيه دسترسي به اماکن مورد درخواست آژانس از جمله كارگاه هاي موجود در سايت هاي نظامي ، همكاري کرده است . اين مساله مورد استقبال است ؛ همانگونه كه از توافق ايران براي تهيه ويژه‌هاي چند نفره به مدت يك سال براي بازرسان آژانس استقبال مي شود .

وي با اشاره به بند بعدي گزارش ، افزود :آژانس با اشاره به راستي آزمايي هاي خود درباره اجرائي تصميم ايران براي تعليق فعاليتهاي غني سازي و بازسازي ، آورده است : به هر حال ، اين وارسبي در برخي موارد به دليل بحث‌هاي مربوط به شرايط دسترسي به سايتهاي DIO - سازمان صنايع دفاعي - به تعويق افتاده است و هنوز به دليل توليد مداوم تجهيزات سانتريفيوژ بوسيله برخي شرکتهای خصوصی جامع نمي باشد . تصميم ايران براي ادامه دادن فعاليت با نسل UF6 در UCF از طريق انجام تست‌هاي گرم با درك قبلي آژانس در مورد گستره تصميم ايران براي تعليق متفاوت است . اين ديپلمات توجه آژانس به ادامه پيشروي در زمينه افزايش درك خود از برنامه هسته اي تهران را مورد اشاره قرار داد و گفت : در بند 45 گزارش ، از تعدادي مساله حل نشده باقي مانده سخن به ميان آمده كه بر اساس آن به خصوص 2 مساله براي درك ميزان و طبيعت برنامه هاي غني سازي ايران كه پيش از اين آشكار نبوده ، كليدي عنوان شده ؛ پس از اين بند آمده است : مساله اول به منبع آلودگي HEU و LEU يافت شده در اماکن مختلف ايران مربوط مي شود . همانگونه كه در پاراگراف 27 بيان شد ، اطلاعاتي كه تاكنون بوسيله ايران تهيه شده اند براي حل اين مساله پيچيده كافي نبوده اند و ايران بايد تمام تلاش خود را براي تهيه اطلاعات تکميلي در مورد منبع اجزاي آلوده كه ميتواند به حل مسائل حل نشده کمک کند ، بكار گيرد . آژانس اطلاعاتي از ديگر كشورها دريافت کرده است كه مي تواند براي حل تعدادي از مسائل آلودگي مفيد باشد و همزمان به درخواست از اين كشورها براي به كار بردن تمام تلاش خود براي کمک به آژانس در حل اين مساله ادامه خواهد داد .

وي به استناد اين گزارش ، مساله دوم قيد شده در اين سر فصل را ميزان تلاش‌هاي ايران براي وارد كردن ، ساخت و استفاده از سانتريفيوژها در دو طرح P1 و P2 عنوان كرد.

اين ديپلمات گفت : در گزارش محمد البرادعي آمده است كه آژانس درك كامل تري از گستره برنامه مربوط به سانتريفيوژهاي P1 و اماکن به كار بردن آنها به دست آورده است . به هرحال ، اطلاعات مهم در مورد برنامه سانتريفيوژ P2 مكررا در خواست شده است و در برخي موارد سيل اطلاعات متناقض و متغير همچنان ادامه دارد .

وي افزود : در بند 48 آمده كه اين مهم است كه ايران با تهيه تمام اطلاعات مربوط و همچنين با تهيه دسترسي سريع به تمام سايتهاي مربوط ، به طور فعالانه تلاش مي كند تا به آژانس اين امکان را بدهد كه درك كاملي از برنامه غني سازي ايران به دست آورد . ايران با به تعويق انداختن بازديد هاي اواسط مارس تا اواسط آوريل (از جمله بازديد هاي متخصصان سانتريفيوژ آژانس از تعدادي از اماکن مربوط به برنامه غني ساي سانتريفيوژ P2 ايران) موجب تاخير در جمع آوري نمونه ها و تحليل آنها شد . همچنين مهم است كه همه كشورهاي ديگر كه اطلاعات مربوط را دارند به سرعت چنين اطلاعاتي را به آژانس ارائه كنند . بستن دو مساله مطرح شده در پاراگرافهاي 46 و 47 پس از حدود دو سال از زمانيكه ايران

برنامه هسته ای خود را فاش ساخت اهمیت اساسی برای توانایی آژانس برای دادن تضمین های لازم به جامعه جهانی در زمینه فعالیتهای هسته ای ایران دارد .
این دیپلمات تصریح کرد که مدیرکل در پایان Assessments متعهد شده به جلسه ماه سپتامبر شورای حکام و یا حتی زودتر گزارش دهد.

رویدادهای عراق ، دولت آینده و نیروهای موثر در آینده عراق

انفجارهای مهیب در بغداد 30 کشته و زخمی برجای گذاشت
چهارشنبه 13 خرداد 1383 - 2 ژوئن 2004

با گذشت کمتر از یک روز از انتخاب دولت موقت عراق، دو انفجار پی در پی در بغداد دست کم 30 کشته و زخمی بر جای گذاشت.
به گزارش سرویس بین الملل ایلنا، پلیس عراق اعلام کرد: به دنبال انفجار یک خودروی بمب گذاری شده در خیابان "عمر بن عبدالعزیز" در منطقه اعظمیه عراق دست کم چهار تن کشته و بیش از 20 تن دیگر زخمی شدند.
به گزارش پایگاه اینترنتی الجزیره، این در حالی است انفجار دوم در همان خودرو بعد از تجمع عابرین پیاده در اطراف محل حادثه رخ داد، و در اثر آن شماری دیگر مصدوم شدند.
این انفجار در حالی رخ داد که امروز درگیریها در کوفه بین نیروهای آمریکایی و عناصر سپاه المهدی(عج) از سر گرفته شد و در اثر آن دست کم چهار تن از یاران "سید مقتدا صدر" جان باختند.

چلیبی برای ایران جاسوسی می کرد

بی بی سی: چهارشنبه ۱۲ خرداد ۱۳۸۳ - ۲ ژوئن ۲۰۰۴

براساس گزارش هایی که در آمریکا منتشر شده احمد چلیبی، سیاستمدار عراقی و عضو شورای حکومتی سابق آن کشور، برای ایرانیان جاسوسی می کرده و اطلاعات حساسی را در اختیار آنان گذاشته است.
در مطلبی که روزنامه آمریکایی نیویورک تایمز انتشار داده آمده است که آقای چلیبی از جمله سازمان های اطلاعاتی ایران را مطلع کرد که آمریکاییان توانسته اند رمز مورد استفاده آنها را کشف کنند و به این ترتیب به اطلاعات جاسوسی ایران دست یابند.
در این گزارش آمده است که احمد چلیبی کشف رمز تشکیلات اطلاعات ایران را به اطلاع سرپرست تشکیلات جاسوسی جمهوری اسلامی در بغداد رساند.
همچنین، گفته شده است که وی یک منبع مهم آمریکاییان برای کسب اطلاعات در مورد ایران را برای مقامات اطلاعاتی ایران افشا کرد.
احمد چلیبی و گروه موسوم به کنگره ملی عراق تحت رهبری وی زمانی از جمله شخصیت ها و تشکیلات سیاسی مورد توجه دولت جورج بوش در عراق بودند و انتظار می رفت نقشی اساسی در آینده سیاسی این کشور ایفا کنند.
ماه گذشته دولت ایالات متحده کمک های مالی خود به تشکیلات تحت رهبری آقای چلیبی را قطع کرد و روز 20 ماه مه، نیروهای امنیتی عراقی و سربازان آمریکایی به خانه و دفاتر وی یورش بردند و آنها را مورد تجسس قرار دادند.
گزارش شد که در این حمله، ماموران مقادیری مدارک و دستگاه های کامپیوتر را ضبط کرده و با خود بردند.

احمد چلیبی

احمد چلیبی از شخصیت های شیعه عراق است اما در سیاست دارای تمایلات مذهبی نبوده است.
گفته می شود که دستگاه های اطلاعاتی آمریکا در جریان گردآوری مدارک در مورد تلاش رژیم سابق عراق برای تولید جنگ افزارهای کشتار جمعی به شدت به اطلاعات ارایه شده توسط آقای چلیبی و تشکیلات وی اتکا کردند.
پس از سقوط صدام حسین، آقای چلیبی پس از چندین دهه تبعید به عراق بازگشت اما به زودی معلوم شد که عراقی ها به وی اعتماد چندانی ندارند.
احمد چلیبی در سال 1945 در خانواده ای ثروتمند در بغداد متولد شد و از سال 1956 به بعد در خارج از عراق، به خصوص ایالات متحده، زندگی کرد.
وی در اواسط دهه 1990 برای مدتی به شمال عراق بازگشت تا شورش کردها علیه حکومت صدام حسین را سازمان دهد.
این تلاش به شکست و کشتار صدها تن منجر شد و به زودی پس از آن، نیروهای دولتی با تصرف مراکز فعالیت کنگره ملی عراق در اربیل بسیاری از اعضا و هواداران این تشکیلات را اعدام کردند هرچند احمد چلیبی و گروهی از اعضا توانستند به خارج بگریزند.
وی در دهه 1980 با کمک امیر حسن، برادر پادشاه سابق اردن، بانکی به نام بانک پترا را در آن کشور تاسیس کرد که در دهه 1990 ورشکست شد.

ورشکستگی بانک اتهام سوء استفاده مالی علیه آقای چلبی را در پی آورد و وی غیابا توسط یک دادگاه اردنی محاکمه و به 22 سال زندان و کار اجباری محکوم شد. برخی از آگاهان وی را متهم می کنند که پس از سقوط صدام حسین به آمریکاییان پیشنهاد کرد ارتش سابق عراق و تشکیلات حزب بعث را منحل کنند و این اقدام باعث فروپاشی نظم و امنیت در این کشور و بروز خشونت هایی شد که تاکنون ادامه داشته است.

زامداران عراق از آغاز تاکنون چهارشنبه 13 خرداد 1383 - 2 ژوئن 2004

- با معرفی رسمی غازی عجیل الیاور، ششمین رئیس جمهور و نهمین زمامدار عراق مشخص گردید. به گزارش خبرگزاری مهر، دولت عراق زمانی جزئی از امپراتری بزرگ عثمانی بود و در سال 1920 ملک فیصل بن حسین کشور پادشاهی عراق را از طریق معاهده ای با انگلیس ایجاد و در سال 1932 میلادی عراق به عنوان یک کشور مستقل در جمع جامعه جهانی حضور یافت.
- زامداران عراق از سال 1921 تا 2004 به این شرح است:
- نام زمامدار مدت زمامداری چگونگی خروج از قدرت
- 1- فیصل اول (1921 تا 1933) مرگ طبیعی
 - 2- غازی اول (1939 تا 1933) مرگ در حادثه تصادف رانندگی
 - 3- فیصل دوم (1958 تا 1939) با کودتای نظامی، حکومت پادشاهی عراق سرنگون و در جریان آن کشته شد
 - 4- عبدالکریم قاسم (1963 تا 1958) بر اثر کودتای نظامی سرنگون شد، آغاز نظام جمهوری
 - 5- عبدالسلام عارف (1966 تا 1963) در عملیات تروریستی کشته شد
 - 6- عبدالرحمن عارف (1968 تا 1966) کودتای سیاسی منجر به سقوط وی از حاکمیت شد
 - 7- احمد حسن البکر (1979 تا 1968) مجبور به استعفا شد
 - 8- صدام حسین (2003 تا 1979) به دست نظامیان نظامیان آمریکایی دستگیر شد
 - 9- غازی عجیل الیاور (2004)

ملک فیصل اول در سال 1922 خواستار برچیده شدن شدن قیومیت انگلیس از عراق و همپیمانی این دو کشور شد که انگلیس نیز موافقت کرد، در سال 1925 نخستین انتخابات پارلمانی در این کشور تازه استقلال یافته برگزار شد.

ملک فیصل در سال 1933 درگذشت و پسرش غازی اول جانشین وی شد که احزاب را برچیده و نوعی از نظام یکپارچه و همه گیر را در کشور ایجاد کرد که منجر به انقلاب قبایل کرد شد، غازی اول همچنین تشکیلات نظامی عراق را گسترش داد. وی در سال 1939 در حادثه تصادف رانندگی جان باخت.

فیصل دوم فرزند غازی اول در سن سه سالگی پادشاه عراق شد اما به دلیل صغر سن نوری سعید امورات حکومت را در دست داشت در همین اثنا در سال 1941 انقلاب رشید عالی گیلانی آغاز شد و به ایجاد بی ثباتی در وضعیت سیاسی عراق منجر شد که انقلاب قبائل کرد نیز بار دیگر میان سالهای 1944 تا 1945 از سر گرفته شد.

در سال 1945 عراق واردن معاهده همکاری مشترک نظامی را امضا کردند و در اکتبر سال 1952 موج اعتراض و مخالفتها برای برگزاری انتخابات مستقیم و کاهش اختیارات پادشاهی بالا گرفت. در سال 1958 عراق و اردن طی توافقنامه ای اتحاد فدرالی میان دو کشور برقرار ساختند اما کودتای نظامی به رهبری عبدالکریم قاسم به سقوط نظام پادشاهی منجر شد. در جریان این کودتا ملک فیصل دوم، عبدالله دایی فیصل دوم (نائب سلطنت) و نوری سعید نخست وزیر کشته شدند. پس از کودتا، اعلام برقراری نظام جمهوری و ریاست جمهوری عبدالکریم قاسم شد.

پس از کودتای نظامی حزب بعث علیه عبدالکریم قاسم، در 8 فوریه 1963، عبدالسلام عارف که بعثی نبود، ریاست جمهوری را برعهده گرفت و پس از مرگ وی در سال 1966 برادرش عبدالرحمن عارف مسئولیت ریاست جمهوری را پذیرا شد.

در تاریخ 17 جولای 1968 حزب بعث با هماهنگی عناصر غیر بعثی، کودتایی به رهبری احمد حسن البکر را علیه دولت عبدالرحمن عارف به مرحله اجرا گذاشتند و با موفقیت کودتا رهبر آن یعنی احمد حسن البکر رئیس جمهور عراق شد و به زمامداری خود تا سال 1979 ادامه داد. در این سال وی مجبور به استعفا شد و صدام حسین پست ریاست جمهوری را برعهده گرفت.

صدام تا روز 9 آوریل سال 2003 در عراق حکومت کرد تا اینکه نظامیان آمریکایی شهر بغداد را اشغال و حکومت صدام سرنگون و وی به مخفیگاه خود در شهر تکریت فرار کرد. نظامیان آمریکایی در روز 13 دسامبر همان سال صدام را دستگیر کردند.

مقامات آمریکایی شورایی حکومت انتقالی را در عراق ایجاد کرده و اعضای هیات رئیسه آن به شکل دوره ای و ماهیانه ریاست بر شورایی حکومت انتقالی را برعهده داشتند و در روز اول ژوئن این شورا، غازی عجیل الیاور را به سمت ریاست جمهوری دولت عراق معرفی نمود.

تحلیل اوضاع ایران و عراق در رسانه های جمعی

روزنامه های تهران: 13 خرداد

بی بی سی - چهارشنبه 13 خرداد 1383 - 2 ژوئن 2004

روزنامه های آخر هفته تهران در پانزدهمین سالگرد درگذشت بنیانگذار جمهوری اسلامی صفحاتی را به بررسی شخصیت او اختصاص داده و با اشاره به تهیه گزارش رییس آژانس بین المللی انرژی اتمی درباره فعالیت های هسته ای ایران به گمانه زنی درباره آن گزارش و آینده آن پرداخته اند.

وقایع اتفاقیه برای نشان دادن شخصیت آیت الله خمینی، با علی اکبر محتشمی وزیر پیشین کشور گفتگویی کرده، **رسالت** نظریات عسکراولادی رهبر جمعیت مولفه را در این باره منعکس کرده و **همشهری** با رییس مرکز انتشار اسناد آیت الله خمینی به مصاحبه ای پرداخته است.

شرق مقاله ای از عمادالدین باقی را درباره "کاریمای" آیت الله خمینی چاپ کرده که در آن آمده است کاریمای در حقیقت محصول خلاء قدرت یا خلاء روانی و یک نیاز اجتماعی در دوره و شرایطی ویژه است. برای مثال هنگامی که یک رهبر یا نظام سیاسی مشروعیت خود را از دست بدهد یا دچار فروپختگی شود و خلاء قدرت پدید آید زمینه ای برای ظهور رهبران کاریماتیک به وجود خواهد آمد.

آفتاب یزد در سرمقاله خود پیشنهاد کرده که در تحلیل از آیت الله خمینی به جای تشکیل میهنی و دعوت از خارجی ها برای نشان دادن شخصیت وی، نشستنی برپا شود و در آن بررسی گردد که مدعیان متابعت از وی تا چه اندازه به ادعای خود در عمل وفادار مانده اند.

وقایع اتفاقیه در صدر اخبار خود با اشاره به گزارش مدیرکل آژانس بین المللی انرژی اتمی درباره برنامه اتمی ایران نوشته گروه جدیدی از بازرسان آژانس بین المللی انرژی اتمی روز یکشنبه وارد ایران شدند تا در ادامه روند بازرسی ها از مراکزی که از آنها به عنوان "تأسیسات مشکوک هسته ای" نام برده می شود، بازدید کنند.

کیهان، رسالت و جمهوری اسلامی با عنوان "نشانه ای از نظامی بودن فعالیت های هسته ای ایران به دست نیامد" از زیان محمد البرادعی نسبت به تصمیم شورای حکام آژانس بین المللی انرژی اتمی درباره پرونده ایران ابراز خوش بینی کرده اند.

آفتاب یزد با عنوان بزرگ "خطر کره شمالی است، نه ایران" آخرین ابراز نظر رییس آژانس بین المللی انرژی اتمی را در صدر اخبار خود آورده است.

قطعی شدن لغو حکم اعدام هاشم آجاجری از سوی دیوان عالی کشور در صدر اخبار بیش تر روزنامه های پنجشنبه تهران نقش بسته است.

به نوشته **اعتماد** سخنگوی قوه قضاییه نقض حکم آجاجری را تایید کرد ولی در پاسخ به این پرسش که آیا ممکن است با نقض حکم اعدام، آجاجری آزاد شود گفته اگرچه آجاجری مشمول عفو شده اما تا زمانی که این عفو قابلیت اجرا پیدا کند وی دوران محکومیت خود را می گذراند.

احمد شیرزاد در مقاله ای در **وقایع اتفاقیه** پرونده هاشم آجاجری را از جمله پرونده هایی دانسته که در زمان های خاص کاربرد داشته و بعد کار برد خود را از دست می دهند.

نماینده سابق اصفهان در ادامه مقاله خود از کنفرانس برلین، نوارسازان، دستیگری های گسترده دانشجویی، و شهرام جزایری به عنوان پرونده هایی یاد کرده که بحران های عظیم اجتماعی و سیاسی و غوغای رسانه ای در پی آوردند اما باید پرسید در نهایت چه چیزی در آن ها اثبات شد.

به نوشته شیرزاد در **وقایع اتفاقیه** پرونده آجاجری، یک تفاوت ویژه با اغلب پرونده ها داشت چرا که به یک سخنرانی برمی گشت که چیزی از آن پوشیده نبود و در افکار عمومی ابهامی درباره آن وجود نداشت.

صادق زیبا کلام در مقاله ای در **شرق** به بررسی علت بازگشت شعار مرگ بر آمریکا به مجلس پرداخته و از محافظه کاران پرسیده از کجا اطمینان یافته اند که این شعار مطلوب اکثریت مردم است؟ این استاد دانشگاه با فرض آن که اکثریت مردم، آمریکا را دشمن بدانند و ستیز با آمریکا را از نان شب واجب تر بخوانند پرسیده آیا این شعار محور کسانی است که می گفتند مردم با دوری از شعارها و بحث ها و تنش های سیاسی، عمران و آبادانی و سازندگی می خواهند و یا نمایندگان مجلس هفتم مطمئن شده اند که شعار مرگ بر آمریکا در جهت منافع ملی است؟

وقایع اتفاقیه از بیانیه نهضت آزادی درباره عملکرد مجلس ششم خبر داده که در آن آمده است نظارت مجلس ششم بر عملکرد دستگاه های اجرایی و قضایی کشور برخی از نهادهای تحت نظر رهبر برخلاف نص صریح قانون، خود را از دید نمایندگان مجلس و هیات تحقیق و تفحص پنهان کردند ولی مجلس ششم با تلاش تحسین برانگیز موفق به تحقیق و تفحص درباره بنیاد مستضعفان و جانبازان، سازمان صداوسیما و جز آن شد.

اعتماد در مقاله ای به بررسی علت انتخاب یک غیرروحانی به ریاست مجلس پرداخته و نوشته اعراف آمیز است که چنین انتخاب بی سابقه ای را یک دوم خرداد و اصلاح طلبی کاملاً درونی نظام بدانیم ولی بدون تردید می توان رسیدن به این نقطه را پاسخی مثبت به تقاضاهای روبه تزاید عمومی از ساختار قدرت برای تغییرات ساختاری تلقی کرد.

به نظر جعفرگلایی نویسنده مقاله ریاست حداد عادل بر قوه مقننه یک سنت شکنی آرام بود که البته شکل و نوع آن بازتاب گسترده اجتماعی نداشت و بدینان حتی آن را سنت شکنی هم نمی دانند و این انتخاب اصلا برایشان مهم نیست.

شرق خبر داده که به دنبال انتصاب طاها هاشمی به معاونت سازمان جهانگردی و میراث فرهنگی، انتشار روزنامه **انتخاب** که از مدتی قبل با اختلافات و مشکلات مالی روبروست متوقف می شود. طاها هاشمی نماینده قم در مجلس پنجم، مدیر مسوول روزنامه **انتخاب** بود که با امتیاز دفتر تبلیغات حوزه علمیه قم منتشر می شد. وی در جریان پرونده شهرام جزایری متهم به دریافت مبالغ هنگفتی از این میلیاردر جوان ایرانی شد و در دو دوره گذشته نیز از راه یافتن به مجلس باز ماند.

همشهری از تظاهرات زنان در برابر سفارت بریتانیا در تهران خبر داده و نوشته تظاهرکنندگان که توسط پلیس از نزدیک شدن به دیوار سفارت بازداشته شدند ضمن اعتراض به عملکرد نظامیان آمریکایی و انگلیسی در عراق، خواستار اخراج سفیر انگلیس شدند.